

[Pia Kjærsgaard]

weekenden med hensyn til, hvad han skal sige til det ved forespørgselsdebatten på tirsdag.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Taletiden for de korte bemærkninger må i hvert fald respekteres.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Arbejdsministeren lagde en del vægt på det formelle i spørgsmålet om sammenkædning af B 94 og nu altså L 216. Loven om foreningsfrihed havde lagt nogle rammer, som gjorde, at det ikke var naturligt, at man kædede det sammen. Det kan man jo altid diskutere. Det er ikke det afgørende for mig, og det synes jeg heller ikke det burde være for arbejdsministeren.

Det afgørende må vel være, at vi får gjort noget ved den effektivitet, som arbejdsministeren jo selv mere eller mindre indirekte efterlyser i og med, at vi er enige om, at genansættelse ikke nødvendigvis er et effektivt middel, altså at vi faktisk forebygger, at der kan opstå sager a la HT-sagen eller lignende. Det må være det, det drejer sig om, og det får vi ikke løst, medmindre vi også kan tage fat på spørgsmålet om tvang til at bidrage til politiske partier. Så er jeg selvfølgelig aldeles ligeglad med, om det sker i den samme lov.

Jeg synes, det ville være helt naturligt, at man så også føjede noget om det spørgsmål ind i loven, men det kan naturligvis ligesom i så mange andre sammenhænge ske ved, at to love støtter og underbygger hinanden.

Det afgørende og det, som jeg efterlyste fra arbejdsministerens side, var en vilje til at se hverdagens problemer i sammenhæng og ikke af formalistiske årsager – og taktiske, bør jeg vel tilføje – nu at dele problemstillingen op.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg lyttede jo til den foregående debat, og jeg forstod, at der var et positivt tilsagn fra justitsministeren om lovgivning til efteråret under et sæt af forudsætninger, som blev diskuteret under den debat. Det, jeg så mildt siger, er, at når vi alligevel skal have to forskellige love og det ene lovforslag ligger klart og kan færdigbehandles her i foråret, hvorfor så ikke gå det ene skridt og gøre det lovforslag færdig og så tage imod justitsministerens tilbud om lovforslag på

det andet område til efteråret? Det er det, der ligger i min opfordring til hr. Jørgen Estrup.

Så skal jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg gerne vil svare på spørgsmålet i dag, hvis jeg får det klare løfte, at forespørgslen på tirsdag bliver droppet. Ellers mener jeg, det er meningsløst at svare i dag, fordi det ikke har noget med lovforslaget at gøre.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Arbejdsministeren prøver med en søforklaring. Det skal være en fornuftig besvarelse. Jeg vil godt have at vide, hvor der i grundloven står, at der er noget med aftalebrud. Det står altså ingen steder i grundloven. Vi har begge to skrevet under på den, arbejdsministeren og jeg, og jeg synes faktisk, at vi burde kende den. Jeg kan ikke finde nogen steder, hvor der står noget om aftalebrud i grundloven.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 93:

Forslag til folketingsbeslutning om regulering af dagpenge for arbejdsløse, efterlønsmodtagere og syge med forskellen mellem lønudviklingen og prisudviklingen.

Af Jørgen Estrup (RV) m.fl.
(Fremsat 28/1 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Beslutningsforslaget lægger op til at lovfæste

[Arbejdsministeren]

en årlig regulering af satserne for arbejdsløshedsdagpenge og sygedagpenge med forskellen mellem lønudviklingen og prisudviklingen, således som den kommer til udtryk ved den årlige regulering for den forventede prisudvikling på finansloven. Og så bliver det præciseret, at alt efter om reallønnen har været stigende eller faldende, skal reguleringen af satserne kunne gå opad eller nedad. Det er jo ret væsentligt at få det slået fast; der er altså også tale om, at det kan gå nedad.

Det Radikale Venstre ønsker altså genindført en automatisk regulering af dagpenge, og fordi det er automatisk, og fordi vi sammen med Det Radikale Venstre har fjernet os fra automatikkens fordærv, må regeringen afvise beslutningsforslaget. Det kan vi ikke gå ind for.

Jeg tror, jeg kan slå fast, at der er en bred enighed blandt Folketingets partier om, at de offentlige udgifter skal holdes i ro, og derfor var det glimrende, at regeringen og Det Radikale Venstre i fællesskab i december 1986 fik vedtaget loven om ændring af automatiske reguleringsbestemmelser i tilknytning til statens udgiftsbudget. Vi fjernede altså sammen de automatiske reguleringer. Ved at reguleringen årligt sker på finansloven, sikrer vi, at reguleringen ikke sætter gang i en ny løn- og prisspiral.

Forslagsstillerne henviser til hensigtserklæringen i bemærkningerne til lovforslaget om ændring af de automatiske reguleringsbestemmelser fra 1986, der omtalte behovet for at anlægge en bredere vurdering ved fastlæggelsen af niveauet for de enkelte ydelser. Her er regeringen naturligvis indstillet på at foretage en fleksibel vurdering i forhold til de enkelte ydelser, når der findes at være behov for det.

Som bekendt sker der i lovforslag nr. L 160 om bl.a. regulering af dagpengenes højeste beløb i henhold til finanslovsforståelsen, som vi har haft til anden behandling i dag, en engangsregulering af dagpengenes højeste beløb på 7 pct. ud over reguleringen som følge af den forventede prisudvikling. Der er altså foretaget en engangsvurdering, og jeg finder, det er en god konstruktion, at der med jævne mellemrum anlægges en bredere vurdering ved fastlæggelsen af dagpengeniveauet, og den foreslåede engangsregulering af dagpengeniveauet i juli 1988 er efter regeringens opfattelse helt i overensstemmelse med hensigtserklæringen.

Med andre ord mener jeg ikke, at beslutningsforslaget er hensigtsmæssigt, og det er heller ikke nødvendigt, fordi regeringen også fremover vil være indstillet på, når der opstår et behov herfor, f.eks. på grund af lønudviklingen, at tage op til overvejelse, om der ud fra en bredere vurdering skal fastlægges et nyt dagpengeniveau.

Jeg afviser altså forslaget, men det er nu ikke, fordi jeg gør det med så stor begejstring, for som jeg sagde indledningsvis, bliver det præciseret meget klart i bemærkningerne, at der altså også er tale om, at man ikke skal have en regulering, der svarer til prisudviklingen, hvis reallønnen falder, og vi har noteret os, at hr. Lykke-toft på Socialdemokratiets vegne nøgternt har konstateret, at der ikke er råd til privat og offentligt forbrugsudvikling i de kommende år.

Vi har noteret os en omsigbredende erkendelse af, at reallønnen nok vil være faldende i de kommende år, og det vil altså sige, at konsekvensen af en vedtagelse af dette forslag med meget stor sandsynlighed indebærer besparelser på finanslov 1989 og finanslov 1990 i forhold til det, regeringen har lovet dagpengemodtagerne i den allerede gældende lovgivning. Derfor er det selvfølgelig med nogen bekymring, at jeg siger nej til forventede besparelser på de offentlige budgetter, men jeg gør det altså, fordi vi er modstandere af automatikken.

Kaj Poulsen (S):

Jeg vil gerne citere fra Bibelen, Lukas-Evangeliet kap. 15, vers 7:

»Der er større glæde i himmelen over én synder, som omvender sig, end over hundrede, der ikke har omvendelse behov.«

Jeg synes, at vi må udtrykke glæde i dag over, at Det Radikale Venstre har omvendt sig, at Det Radikale Venstre nu ikke mere er med i den aftale, som arbejdsministeren netop har omtalt at Det Radikale Venstre har været med i, og som har holdt reguleringen af dagpengene fastlåst.

Jeg synes, ministerens tale var meget overraskende. Jeg havde egentlig opfattet det sådan, at Det Radikale Venstre og regeringen rent faktisk havde indgået en aftale om, at der skulle ske automatisk regulering, og derfor overrasker det mig, at regeringen løber fra aftaler indgået med Det Radikale Venstre. Det må jeg sige er overraskende.

[Kaj Poulsen]

Men når det så er sagt, så lad mig sige, at vi synes, dette forslag er et godt forslag, som vi kan arbejde ud fra i Arbejdsmarkedsudvalget. Socialdemokratiet har i flere år sagt, at vi må have en årslønsregulering ind i denne regulering, og det hænger naturligvis sammen med, at det er umuligt at komme tilbage til den gamle regulering, fordi der lå dyrtidsreguleringer i den, og da den er fjernet, så må man finde et andet grundlag.

Vi er tilfredse med, at Det Radikale Venstre nu opfylder den aftale, man har med regeringen om, at dette forslag skal fremmes, og på den baggrund kan vi så glæde os over, at der næsten automatisk er et flertal.

Ministerens bekymringer tror jeg hænger sammen med, at ministeren ikke har sat sig ind i den reguleringsmekanisme, der er i loven. Vi vil naturligvis i udvalgsarbejdet have præciseret, hvad det er, Det Radikale Venstre mener, hvad det er for en udvikling, hvad det er for nogle normer, lønningerne skal måles efter, hvad det er for en årslønsberegning – vi ved jo, at Dansk Arbejdsgiverforenings beregning er en timelønsberegning – hvad det er for et indeks, der skal bruges, når vi ser på disse ting.

Vi går ud fra, at Det Radikale Venstres hensigter har været helt reelle, og det er baggrunden for, at vi synes, forslaget er godt, og at vi vil imødesee et positivt udvalgsarbejde.

Svend Åge Petersen (KF):

Vi bryder os ikke om tanken om at få indført den automatiske regulering af dagpengene. Det Radikale Venstre og regeringen har jo selv og i fællesskab i 1986 vedtaget, at det ikke skulle være sådan. Derfor kan det godt undre en lille smule, at et sådant forslag bliver fremsat.

Hvis der sker et reallønsfald, medfører dette så en reduktion af dagpengene? Det var det samme spørgsmål, arbejdsministeren stillede. Det er vel nok det, der er mest interessant.

Og så vil jeg godt spørge, om vi fra forslagsstillerne, Det Radikale Venstre, kan få bare en smule at vide om, hvad forslagets eventuelle vedtagelse vil koste statskassen.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Socialistisk Folkeparti var i sin tid imod indgrebet i dagpengene i 1982, hvor Det Radikale Venstre hjalp regeringen igennem med store besparelser på dagpenge til arbejdsløse, efter-

lønnede, syge og folk på barselløn. Derfor er vi tilhængere af den 10 pct.s forhøjelse, som regeringen og Socialdemokratiet har lavet, og vi er tilhængere af en yderligere forbedring. Vi vil gerne, som vi har foreslået i beslutningsforslag nr. B 19, tilbage til en fuld genopretning af disse satser.

Når nu Det Radikale Venstre foreslår en ny regulering, er vi naturligvis positivt stemt herfor, men ville egentlig hellere gå tilbage til den reguleringsform, man havde tidligere. Det må jo så selvfølgelig blive med en anden beregning, fordi dyrtidsreguleringen ikke er der mere, men i alt fald med de to reguleringer efter lønudviklingen på arbejdsmarkedet årligt.

Vi vil som sagt gå positivt ind i udvalgsarbejdet om det forslag og vil selvfølgelig også børe lidt i, hvilken betydning det kan få, at der også skal være faldende sats her, hvis der er tale om faldende realløn, for det har vi sandelig også bemærket i forslaget. Man bør i hvert fald se på, hvor stort et faktisk reallønsfald de mennesker, dette forslag omhandler, har haft siden 1982, før man begynder at lave ordninger, som knytter sig fast til princippet om, at en faldende realløn også skal smitte af her.

Men lad os nu se på det i udvalget. Foreløbig skal jeg sige på SF's vegne, at vi er positivt stemt over for at få en regulering mere ind end den, der var ifølge aftalen fra tidligere.

Så kan jeg da ikke her i denne sene eftermiddagstime efter i lang tid at have hørt på ord undlade at more mig lidt over, at man sådan kan være forbavset over, at et forlig, der er indgået i en anden situation, ikke eksisterer mere. Det er jo ikke første gang i denne samling, det går op for os, at der er det, der vistnok er blevet kaldt et grumset flertal her i Folketinget, hvilket naturligvis betyder, at der er visse besværligheder for visse personer indimellem.

Bjørn Elmquist (V):

Vi mener i Venstre, at en af årsagerne til, at vi kom ud af den økonomisk onde cirkel, da firkløverregeringen trådte til, var, at vi fik stoppet den automatik, der lå i en række reguleringer både på indkomstområdet, på overenskomstområderne og på overførselsindkomsterne.

Derfor mener vi, det ville være forkert at følge dette forslag. Det vil kunne føre os tilbage i en situation, hvor inflation og reguleringer jager hinanden i en hvirvelvind. Og vi ved, at når

[Bjørn Elmquist]

inflationen stiger, så er det dem, der er svagest funderet i samfundet, det oftest går ud over, og så hjælper det ikke meget, at man på papiret får stigende indkomster, hvis det i realiteten betyder, at man får mindre at gøre godt med.

Vi mener derfor, at det vil være forkert, og henholder os til det, som arbejdsministeren har sagt om forslaget.

Bollmann (CD):

I CD kan vi også kun læse forslaget som en genindførelse af automatikken. Det var noget, vi sammen med De Radikale fik ændret i 1986. Derfor undrer jeg mig da også en lille smule over, at man nu kommer med dette forslag.

Det er også rigtigt, at der er gennemført en regulering i år i forbindelse med aftalen eller forståelsen, eller hvad det nu hedder, om finansloven, og den synes jeg lever fuldt op til de hensigtserklæringer, der har været, så jeg skal blot meddele, at vi ikke kan støtte det radikale forslag.

Annette Just (FP):

Fremskridtspartiet har også læst dette forslag med en lille smule undren, og det er fremgået af det, som de tidligere talere har sagt, hvorfor vi har undret os lidt over netop Det Radikale Venstres indstilling her og nu.

Jeg vil gerne henholde mig til ministerens bekymring over denne automatik og sige, at det er vi absolut også meget bekymrede over. Det er ikke, fordi vi altid er enige i, hvad ministeren siger, men vi kan se faren for, at det her bliver et meget, meget dyrt forslag, måske ikke lige i år, men så fremover. Derfor kan Fremskridtspartiet absolut ikke gå ind for en automatisk regulering.

Glønborg (KRF):

Jeg skal blot ganske kort meddele, at Kristeligt Folkeparti heller ikke tror, at vi gavner nogen ved at indføre en sådan automatik igen, så vi må desværre gå imod.

Jørgen Estrup (RV):

Det var en ganske interessant runde. Ikke så meget på grund af det, fru Lilli Gyldenkilde sagde, nemlig at der åbenbart var et forlig, der ikke holdt så langt. Det er jeg enig i at tiderne jo kan betyde. Men de begrundelser, som blev givet fra regeringspartierne side for, at man nu

ikke kunne støtte dette forslag, synes jeg nok var et studium værd. Jeg vil med stor interesse læse dem, når de kommer i fortrykket, for det var svært at se argumenterne som andet, end at man nu havde besluttet sig til at gå imod. Der stod med store flammebogstaver over det hele »automatik«, og væmmeligere begreb skal man selvfølgelig lede længe efter.

Jeg kan se, at der er sket en vis udvikling siden den 22. januar i år, hvor arbejdsministeren til Børsen udtalte, at han var yderst positiv over for forslaget, og det er heller ikke nogen hemmelighed, at arbejdsministeren havde et rimelig godt kendskab til det på det tidspunkt, så han ikke udtalte sig ud i det blå. Men det er selvfølgelig regeringens ret at beslutte anderledes.

Det, som jeg derimod synes er mærkeligt, er begrundelserne. For hvad er det, man siger? Man siger: Automatik – vi må ikke genindføre automatik. Hvad var begrundelsen for, at vi prøvede at komme ud af automatikken? Det var naturligvis dette, at en automatisk stigning i lønningerne som følge af en stigning i priserne er en spiral. Det er ikke det, der er tale om i dette tilfælde. Her er der tale om, at man efterfølgende, når hele processen har kunnet konstateres, sørger for at regulere.

Jeg vil gerne have, hvis der er nogen, der kan dokumentere, at der er tale om en eller anden form for inflationær proces eller spiral i dette. Det ville være interessant. Jeg har ikke set det på noget som helst tidspunkt, og derfor tror jeg nok, man må sige, at det altså er ordene, der skræmmer, og ikke indholdet, og dem skal man selvfølgelig have lov til at lade sig skræmme af, hvis man synes. Til gengæld mister man så det, som er det centrale, nemlig forsikringsprincippet. Det var det, som regeringen i aftalen med Det Radikale Venstre forpligtede sig til.

Det, som man nu fra regeringspartierne side siger, er, at forsikringsprincippet må vi ærlig talt skyde en hvid pind efter. For ellers ved jeg ikke, hvordan de ordførertaler, der har været, skal forstås. Jeg kan ikke se, hvordan man skulle kunne fastholde forsikringsprincippet, hvis man ikke også vil sikre, at dagpengene følger med udviklingen i realløn.

Det er beklageligt, synes jeg. Vi må konstatere, at et gammelt, værdifuldt begreb på arbejdsmarkedet, nemlig dette at lønmodtagerne, hvis de kom i den uheldige situation, at de blev arbejdsløse, også havde en kompensations, som

[Jørgen Estrup]

holdt trit med indtjeningen blandt de erhvervsaktive, nu forsvinder. Eller rettere sagt, den forsvinder forhåbentlig ikke – hvis flertallet kan holde.

Meldingerne fra Socialdemokratiet og SF var positive, men dog ikke ubetinget positive, så indtil videre må jeg sige, at jeg håber og tror på, at vi kan finde et flertal. Men vi kan altså ikke 100 pct. være sikker på, at vi kan holde fast i forsikringsprincippet. Regeringspartierne har i hvert fald meddelt, at forsikringsprincippet ikke er tilstrækkelig væsentligt til, at man vil sætte noget ind på det.

Jeg skal føje nogle enkelte bemærkninger til hr. Kaj Poulsens ordførertale, som jeg synes var imødekommende, og som jeg derfor takker for. Jeg vil gerne sige i den forbindelse, at vi er fuldstændig åbne over for spørgsmålet om, efter hvilken reguleringsmetode man skal tage højde for lønudviklingen. Det er ikke afgørende for os. Det afgørende for os er, at man får en rimelig fornuftig regulering, som sker i overensstemmelse med et pristal, som kan konstateres løbende, og som sikrer, at der netop bliver kompensation for udviklingen i reallønnen og ikke – og det er så et svar til fru Lilli Gyldenkilde – overkompensation. Det er et af de problemer, som ligger i den gamle reguleringsmetode, at man i visse situationer faktisk gav en højere kompensation til dagpengemodtagere end det, der svarede til reallønnen på det arbejdsmarked, som dagpengene skulle indrette sig efter. Jeg synes ikke, vi skal tilbage til den situation. Jeg synes netop, vi skal sikre den direkte forbindelse mellem dagpengesatserne og udviklingen i reallønnen.

Hr. Svend Åge Petersen spurgte mig, hvad dette forslag ville koste statskassen, og det spørgsmål vil jeg så henvise til arbejdsministeren, for arbejdsministeren har allerede givet svaret. Jeg forstod godt, at arbejdsministeren var ked af det på det tidspunkt, for det er klart, at i en situation, hvor landet er i vanskeligheder, og hvor økonomien er anstrengt, stiger reallønnen ikke for de erhvervsaktive, og det, dette forslag sikrer, er, at det gør den altså heller ikke for dagpengemodtagerne. Det må vel egentlig siges at være rimeligt og forstandigt. Det er på den måde, man sikrer, at der kan være sammenhæng mellem statsudgifterne og landets samlede økonomi. Så jeg tror, at jeg vil bede hr. Svend Åge Petersen snakke med arbejds-

ministeren. Jeg tror, arbejdsministeren udmærket er i stand til at svare, og jeg kan helt tilslutte mig det, der blev sagt fra arbejdsministerens side.

Derudover skal jeg blot sige både til hr. Bollmann, til hr. Bjørn Elmquist og til hr. Glønborg, som i skiftende omfang gav udtryk for frygt for automatikken og ingen argumenter havde, at jeg vil foreslå de pågældende, at de overvejer endnu en gang, om forsikringsprincippet virkelig er så lidt værd for dansk arbejdsmarkedspolitik, at det er tilstrækkeligt at begrave det i en helt udefineret frygt for en automatik, som forslaget ikke rummer. Der er nemlig ikke tale om en automatik i den forstand, at vi kan få afsmitning fra arbejdsmarkedets lønudvikling til dagpengesatserne og tilbage igen, og det er det, der er det afgørende i den sammenhæng.

Jeg håber som sagt, vi kan finde et flertal i udvalget, og jeg skal gerne give mit bidrag til det. Jeg synes, der var nogle positive tanker både fra S og SF, og skal derfor håbe på, at vi kan få en hurtig behandling af forslaget.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Berlau har ordet takket være formandens enorme nåde.

Berlau (FK):

Jeg takker mange gange.

Med baggrund i den diskussion, vi havde i Folketinget i går, hvor partiet Fælles Kurs forsøgte at få folketingsmedlemmerne til at tage arbejdsløsheden alvorligt, vender vi os i dag til en anden del af den alvorlige situation, som de arbejdsløse befinder sig i. Vi er selvfølgelig dybt skuffede over, at Folketingets partier i går ikke kunne tage sig sammen til at udvise den nødvendige respekt for de arbejdsløse og sørge for at tage politiske initiativer med henblik på at afhjælpe situationen og sætte folk i arbejde.

Et forsøg fra De Radikale – for måske at gøre afbigt for denne situation – opstår så i dag, hvor vi behandler et radikalt forslag til i det mindste at sørge for, at de arbejdsløse får så mange penge mellem fingrene, at de ikke fristes til at stjæle i de private kassers virksomheder i landet.

Vi er naturligvis positivt indstillet over for, at man forsøger at gøre noget sådant, men vil godt pege på, at det er aldeles utilstrækkeligt. Der er brug for langt større økonomiske kompensatio-

[Berlau]

ner til de arbejdsløse, specielt i betragtning af, at vi både nu og specielt i årene, der kommer, må se i øjnene, at der for masser af mennesker bliver tale om langt mere permanente situationer, hvor de skal leve af en arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er ganske enkelt ikke muligt i dag for en familie at eksistere for de krummer, som Folketinget har besluttet skal være kompensation for det at gå arbejdsløs.

Det er dog et besynderligt samfund, som siger til næsten 700.000 af sine indbyggere: I må i kortere eller længere tid se i øjnene, at vores samfund ikke har brug for jer, ikke er i stand til at sørge for, at I kan få et arbejde og opretholde en nogenlunde tålelig tilværelse. Det er utroligt, at man så i det mindste ikke sørger for, at de mennesker bliver holdt økonomisk skadesløse.

Derfor vil vi selvfølgelig positivt arbejde på at gøre De Radikales forslag endnu bedre, således at der kommer en økonomisk kompensation til de mennesker, hvem den ulykke at være arbejdsløs overgår. Det er jo ikke ligesom de arbejdsløse folketingsmedlemmer, hvoraf 85 ikke gad møde herinde her til morgen, og som får en fyrstelig kompensation for at udeblive fra arbejde. Der er tale om folk, som får ganske små penge.

Jeg synes i øvrigt også, at forslaget indebærer en lille smule i retning af det, som Fælles Kurs ønsker, nemlig at hvis vi skal have ryddet op i den danske butik, hvis der skal være mulighed for, at firmaet kan komme til at fungere ordentligt igen, så er der kun en eneste vej, og det er at sørge for, at der sker en langt større pengeudpumpning end den, der sker i øjeblikket.

Prøv dog at se på nogle af de erfaringer, udlandet har gjort med deres hjemmemarkedsordninger. Prøv at se på, hvordan det f.eks. for Japans vedkommende i går eller i dag er blevet oplyst, at der er sket en utrolig vækst i økonomien alene i kraft af, at der er sket en pengeudpumpning, som kan sikre, at hjemmemarkedet kommer til at fungere fornuftigt.

Det er jo ikke sådan, at de arbejdsløse vil su-se ud og købe sig en helikopter eller noget i den retning for den regulering, som der måtte komme her. Der er tale om, at man vil købe produkter, som hovedsagelig stammer fra hjemmemarkedet. Så giv dog de arbejdsløse en lille smule mere, også mere end det, der er lagt op til i dette forslag; så gør man de arbejdsløse en stor tjeneste.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil godt for det første understrege over for hr. Kaj Poulsen, at regeringen er ikke løbet fra nogen aftale med Det Radikale Venstre, ligesom Det Radikale Venstre heller ikke er løbet fra nogen aftale med regeringen. Det, der er tale om, er, at vi i december 1986 fik vedtaget et lovforslag – det hed L 106 – hvor der i bemærkningerne blev understreget en hel masse om automatikkens ulyksaligheder og hvordan der var skabt gode resultater, fordi regeringen støttet af Det Radikale Venstre havde fået fjernet de automatiske reguleringer.

Der stod i bemærkningerne til lovforslaget:

»... det er vigtigt at understøtte og styrke den igangværende lavinflationære udvikling.«

Det var altså baggrunden for lovforslaget og for, at vi fjernede automatikken.

Så sagde vi senere, og det er dér, aftalen med Det Radikale Venstre kommer ind – jeg citerer igen fra bemærkningerne:

»I det omfang der er behov for at anlægge en bredere vurdering ved fastlæggelse af niveauet for enkelte ydelser, sker dette i de enkelte love. F.eks. påtænkes dagpengenes højeste beløb reguleret under hensyntagen til lønudviklingen, hvorved forsikringsprincippet fastholdes.«

Det var det, jeg tilsagde i min tale i dag. Vi fastholder forsikringsprincippet. Det var grunden til, at jeg sagde, at regeringen naturligvis er indstillet på at foretage en fleksibel vurdering i forhold til de enkelte ydelser, når der findes at være behov derfor. Jeg vil gerne bekræfte over for hr. Jørgen Estrup, at vi har tillid, tiltro til forsikringsprincippet.

Det viste sig så, da den fælles holdning til forsikringsprincippet skulle udmøntes, at vi var i en ny parlamentarisk situation, og derfor blev de forhandlinger ikke gjort færdige, idet de ikke ville have ført til et flertal isoleret. Vi havde som bekendt behov for nogle flere stemmer, da vi skulle lave finanslovforståelse før jul. Det var grunden til, at det ikke længere var nødvendigt eller rimeligt at færdigforhandle den forståelse, som var skrevet ned på papir, men som ikke var udmøntet i, hvordan forsikringsprincippet skulle fastholdes, fordi der i mellemtiden skete noget andet sammen med Socialdemokratiet.

Hermed har jeg forhåbentlig forklaret for det første, at der efter min mening ikke er begået aftalebrud fra nogen sider i denne sag – jeg betragter det heller ikke som et aftalebrud, at De

[Arbejdsministeren]

Radikale har fremsat deres lovforslag – for det andet, at forsikringsprincippet også er væsentligt for regeringen, og dermed har jeg svaret hr. Jørgen Estrup på det.

Så vil jeg godt bede hr. Jørgen Estrup om at bruge samme metode, når man skal fortolke de synspunkter, jeg er citeret for i aviserne, som jeg bruger, når jeg skal fortolke hans.

Jeg ser for det førtste aldrig på overskriften. Jeg ser for det andet næsten aldrig på journalistens indledning, for der er størst chance for, at det, der er refereret i direkte citat, svarer til, hvad den pågældende har sagt. Derfor vil jeg gerne læse det op, som jeg direkte er citeret for i Børsen den 22. januar 1988:

»Jeg har ikke studeret forslaget detaljer endnu. Men så vidt jeg forstår, kan forslaget i visse perioder indebære en besparelse for staten, så jeg vil godt overveje det.«

Hvis man læser overskriften, og hvis man læser journalistens indledning, så kan jeg godt se, at man kan få et lidt andet indtryk, men det er det, jeg faktisk er citeret for, og det fremgik af mit første indlæg i dag, at det med besparelserne er jeg egentlig noget charmeret af.

Jeg tror også, at dette forslag fører til besparelser i 1989 i forhold til regeringens politik på området. Jeg lyttede meget grundigt til fru Lilli Gyldenkildes ordførertale, og jeg ville nu altså ikke sælge den bjørn på nuværende tidspunkt, hvis jeg var hr. Jørgen Estrup, men vente roligt og se på, hvad tallene dokumenterer om konsekvenserne af forslaget, før jeg konstaterede, om jeg har flertal eller ej.

Kaj Poulsen (S):

Jeg takker selvfølgelig for redegørelsen for, at det ikke er aftalebrud, når Det Radikale Venstre fremsætter et forslag, som man har aftalt principperne om med regeringen, og som regeringen anbefaler at stemme imod. Det synes jeg var en flot forklaring, det må jeg tilstå.

Så vil jeg godt sige til hr. Jørgen Estrup, at vi er tilfredse med, at vi går over til en årslønsberegning, naturligvis også fordi vi ikke har nogen dyrtidsregulering mere, så derfor er det umuligt at lave en beregning som tidligere. Men når hr. Jørgen Estrup påstår, at dette forslag aldrig vil kunne få samme virkning, som den tidligere reguleringsmekanisme havde, vil jeg godt sige, at det er forkert, for det har aldrig i den tidligere regulering været sådan, at ar-

bejdsløse fik større regulering end dem, der var i arbejde. Det har virket sådan, fordi reguleringerne var forskudt i op til 1½ år, men tager man hele perioden i betragtning, har udviklingen for de arbejdsløse, dengang man havde dyrtidsreguleringen, været den samme som for dem, der var i arbejde. Den samme virkning kan vi få af dette forslag.

Baggrunden er naturligvis, at man nødvendigvis må se, hvad en årslønsudvikling har været for året forud, og på den baggrund regulere, og hvis det skal reguleres op i forhold til, hvad der er udbetalt, kan man i det pågældende år godt risikere, at lønudviklingen på arbejdsmarkedet er faldet, og på den baggrund vil reguleringen være højere i det aktuelle år. Der har man så bare det samme spænd, men det vil betyde, at vi vil have de samme reguleringsmekanismer med måske ikke helt så stor en spredning i forskydningen, men med den samme virkning, så man skal ikke gå og tro, at den gamle regulering gav højere reallønsudvikling for arbejdsløse end for folk, der var i arbejde. Den virkning vil fortsat være der.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal ikke trætte med at gå ind i en længere udredning af, om der har været tale om overkompensation på nogen som helst måde i det her. Jeg mener det ikke, og hvis det overhovedet kan bevises, at der nogen sinde har været det, hvilket jeg ikke tror, så ligger det i hvert fald mange, mange år tilbage, for der har faktisk været tale om, at arbejdsløse har haft reallønsfald. Beregningerne er lidt forskellige, men nogle siger i hvert fald op til 18 pct., og i en periode var regeringens egne tal omkring 16-17 pct., så det ligger i hvert fald langt tilbage, hvis der overhovedet har været tale om det.

Det, der i øvrigt kaldte mig herop, var selvfølgelig ministerens ord. Nu kender vi jo hinanden godt, når vi sådan går og har med disse områder at gøre, og det har vi, der er ordførere på sagen i dag, haft i mange år. Derfor kender vi også hinandens måder at forhandle på, og det er tit, forhandlingerne begynder hernede på Folketingets talerstol. Det mærkede jeg også tydeligt at arbejdsministeren sandelig også forstod.

Men til den bekymring, som hr. Jørgen Estrup måske kunne have på baggrund af arbejdsministerens indlæg, hvor arbejdsministe-

[Lilli Gyldenkilde]

ren havde bemærket, hvad jeg sagde i mit første indlæg, vil jeg sige til hr. Jørgen Estrup og slå fast over for alle, der er interesseret i denne sag, at der ikke kan herske tvivl om, at SF støtter en bedre regulering, naturligvis. Og da det er sådan, at kan man ikke komme igennem med hele sit forslag, så kan man måske komme igennem med det halve på en eller anden måde, og skulle det vise sig, at vi kom i den situation, at der var tale om en faldende realløn på arbejdsmarkedet, så kunne man sige, at så måtte sagen tages op til en nyovervejelse. Det er faktisk set før.

Så lad os nu se, hr. arbejdsminister, til hvilken side Det Radikale Venstre vælger at lægge deres lod i afvejningen af, om de vil have noget af deres regulering igennem eller de vil gå ind i forhandlinger med regeringen og ikke få noget igennem. Vi får se.

Jeg forstod godt, hvad det var, arbejdsministeren gjorde. Jeg håber også, arbejdsministeren forstår, hvad det er, jeg nu har gjort.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Der blev igen talt om reallønsfald som en mulighed. Jeg vil godt gentage spørgsmålet til hr. Jørgen Estrup: Vil De Radikale acceptere et eventuelt fald i dagpengene som følge af et reallønsfald?

I øvrigt synes jeg, at det lyder, som om der ingen regulering er nu overhovedet, og jeg har forstået, at der er en årlig regulering på finansloven. Finder hr. Jørgen Estrup det ikke muligt, at denne regulering kunne give en fuldt tilfredsstillende regulering, frem for at vi skal køre dette forslag ind som en erstatning for den nuværende reguleringsform?

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Det er til hr. Jørgen Estrups bemærkning. Jeg vil gerne give ham lejlighed til at svare, når han alligevel kommer herop.

Jeg vil gerne have ham til at skære ud i pap, eller hvordan det nu skal kunne lade sig gøre, så vi andre kan forstå det: Hvorfor kan man ikke tage hensyn til forsikringsprincippet, selv om man bruger den metode, som ministeren anbefaler?

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil godt starte med at sige til arbejdsministeren, at jeg helt respekterer dette med ikke at nøjes med overskrifterne. Det har vi jo i fællesskab visse erfaringer for at man ikke skal.

På den anden side ved arbejdsministeren godt, at denne sag er lidt speciel og ikke bare er det normale signal, man sender op, fordi man har hørt en kommentar om, at der måske kommer et forslag.

Derfor lagde jeg måske lidt mere vægt på den artikel og de udtalelser, der var i den. Jeg læste faktisk artiklen, også mere end overskriften, og jeg vil godt citere et enkelt andet afsnit fra artiklen, som jeg fæstede nogen lid til:

»Arbejdsministeren lægger i øvrigt vægt på, at reguleringen af dagpengene skal ske med en vis forsinkelse i forhold til lønudviklingen på arbejdsmarkedet. Dermed undgås det, at dagpengereguleringen kommer til at påvirke lønudviklingen.«

Se, det synes jeg var et godt citat, for det svarede helt til ideen i lovforslaget. Det tog også betænkeligheder ud af den diskussion, vi nu har haft her om automatikken. Det var nemlig lige præcis det, sagen drejede sig om, nemlig at der ikke var nogen inflationær virkning af lovforslaget.

Derfor fæstede jeg lid til artiklen og til, at arbejdsministeren faktisk var positiv. Det kan jeg nu forstå var helt forkert.

Jeg sagde vistnok meget tydeligt i min svartale i første runde, at jeg ikke følte mig fuldstændig overbevist om, at der var flertal for vores forslag. Jeg tror ikke, jeg solgte nogen som helst bjørn af den ene eller den anden type. Men jeg håber selvfølgelig, at der bliver et flertal, og jeg lyttede med glæde til fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger og tror også på, at vi, når vi nu får snakket det her igennem, kan finde en løsning, der ligger tæt på det radikale forslag.

Jeg nægter at tro på, at SF i en situation, hvor reallønnen på arbejdsmarkedet går ned, vil kræve, at man ikke skal kunne følge med hos dagpengemodtagerne, at man virkelig skulle have en situation, hvor det er en anden sag at være dagpengemodtager end at være aktiv på arbejdsmarkedet. Det er jo lige præcis det, der er ideen i forsikringsprincippet: der skal være nær sammenhæng mellem de to ting. Ellers giver det ikke mening. Det synes jeg vi skal tage en diskussion om.

[Jørgen Estrup]

Jeg vil gerne i den forbindelse svare hr. Svend Åge Petersen, som var så interesseret i, om man kunne tænke sig, at der blev et direkte fald i dagpengene. Det tror jeg ikke, hr. Svend Åge Petersen, det er vist utænkeligt, for det ville kræve, at vores lønudvikling var af en sådan karakter, at reallønnen faktisk faldt mere end prisudviklingen. Det kan jeg ikke forestille mig. Det vil vist være for meget at forlange.

Derfor vil jeg gerne slutte af med at sige, at jeg synes, man hos regeringspartierne burde erkende, at det, man gjorde i forbindelse med finansloven i 1986, hvor man ændrede systemet til regulering i løbende priser, også var en automatisk regulering. Alle ved, at finansloven bliver reguleret med de forventede prisstigninger, og derefter, når man har set, hvordan året er forløbet, bliver der så genreguleret, sådan at man sikrer, at det svarer til den faktiske prisudvikling. Hvis det ikke er automatik, så forstår jeg ikke, hvad automatik er; men det er en fornuftig automatik, og jeg synes, man skal lade være med at have denne mærkelige fobi over for automatik. Automatik kan være en god måde at sikre såvel statsfinanserne som lønmodtagere og andre i en situation, hvor priserne ikke holder sig i ro. Det, som er farlig automatik, er, når den smitter af andre steder. Det gør det her forslag ikke.

Jeg synes, det er vigtigt at få slået fast, at forsikringsprincippet skal fastholdes. Det har regeringspartierne og arbejdsministeren også sagt. Det, jeg ikke forstår, er, hvordan man vil fastholde forsikringsprincippet, hvis man ikke vil sige, hvornår man vil regulere for lønudviklingen. Det er det, der ligger i arbejdsministerens bemærkninger.

Det er også mit svar til hr. Bollmann. Hvordan skulle man kunne fastholde forsikringsprincippet, hvis man overlader det til et tilfældigt eller mindre tilfældigt flertal i Folketinget, når de måtte finde det nødvendigt, at regulere efter lønudviklingen? Så er der jo ingen garanti for forsikringsprincippet, men kun en garanti for, at hvis der er et politisk flertal, så følger man forsikringsprincippet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det citat eller rettere det referat, som hr. Jørgen Estrup hæftede sig ved et andet sted i Børsens artikel, havde jeg også nær selv taget med i første runde, for det vil jeg nemlig gerne ved-

kende mig. Det er netop dér, jeg også vedkender mig forsikringsprincippet, og hvor jeg vedkender mig, at mit forslag indebærer, at når jeg har set udviklingen i en periode og kan se, at nu er det ved at gå galt med forsikringsprincippet, så vil jeg komme med en regulering. Det er den metode, som regeringen har forestillet sig til fastholdelse af forsikringsprincippet, og den sikrer altså det af hr. Jørgen Estrup fremhævede princip – at det ikke må påvirke lønudviklingen – endnu bedre, end hr. Jørgen Estrups forslag gør det, fordi det ikke er en automatikbaseret regulering, men en vurderingsbaseret regulering. Men det citat vedkender jeg mig altså.

Så vil jeg godt sige, at jeg forstod godt, hvad det var, fru Lilli Gyldenkilde lagde op til. Det forstår jeg fuldt og helt, og jeg tager udgangspunkt i bemærkningerne til forslaget. Her er forslagets to dele præciseret:

»Stigende realløn på arbejdsmarkedet betyder, at den allerede indførte prisregulering ikke giver tilstrækkelig compensation. Faldende realløn fører til det modsatte resultat.«

Det, fru Lilli Gyldenkilde tilbyder hr. Jørgen Estrup, er, at i det omfang lønudviklingen er højere end prisudviklingen, vil fru Lilli Gyldenkilde godt være med til at forhøje dagpenge-niveauet og forhøje de offentlige udgifter. Men i det omfang – og så kommer vi til anden del – lønudviklingen er lavere end prisudviklingen, vil fru Lilli Gyldenkilde ikke være med.

Jamen hvis det er det, der er tilbudet, så kan jeg ikke se, det er et tilbud til Det Radikale Venstre om at gennemføre Det Radikale Venstres forslag. Det Radikale Venstres forslag går netop ud på, at det kan gå begge veje; ellers kan Det Radikale Venstre heller ikke fastholde sin økonomiske politik, hvor man lægger loft over de offentlige udgifter, og hvor man siger, der skal være et reduceret offentligt udgiftsniveau.

Man kan forsvare det i sammenhæng med et forslag, der går både op og ned, men man vil ikke kunne forsvare det med et forslag, der kun gik den ene vej. Derfor er jeg i hvert fald sikker på – det regner jeg da med – at Det Radikale Venstre ikke nøjes med at købe den ene halvdel uden også at insistere på, at den anden halvdel skal være med.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

[LIII Gyldenkilde]

Jeg skal selvfølgelig ikke forhandle færdig her fra talerstolen. Det ville være tåbeligt, for vi må se at få enderne til at nå sammen på en eller anden måde, og det skal vi såmænd også nok få. Men jeg må da lige gøre arbejdsministeren opmærksom på, at der ikke er tale om, at der ikke er flertal herinde for at fastholde anden del af forslaget. Det håber jeg da at man også har forstået. Resten af Folketingets partier undtagen De Radikale, Socialdemokratiet og SF har indtil nu, talt for, at det skal med, hvis det endelig skal være, for så skal det ikke blive for højt. Der er altså flertal for det, men det bliver uden SF's stemmer. Det var det, jeg sagde. Det vil sige, at dette forslag kommer igennem. Alt andet ville jo være tosset, og så tossede er vi da heldigvis ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 200

Forslag til lov om varsling m.v. i forbindelse med afskedigelser i større omfang.

Af Bakholt (S) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Sammen med denne sag foretoges den sidst på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om lønmodtagers tryghed i ansættelsen.

Af Bakholt (S) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det kom som en lille overraskelse for mig, at vi skulle behandle begge forslagene under ét. Jeg håber ikke, jeg har nogen taletidsbegrænsninger, for jeg har to lange svar.

Jeg vil først koncentrere mig om lovforslag nr. L 200, altså lovforslaget om varsling. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at forslagsstillerne finder, at der er behov for en tydeliggørelse og en opstramning af varslingsreglerne. Det begrundes med, at en række kollektive afskedigelser inden for de seneste år efter forslagsstillernes vurdering har vist, at de gældende regler ikke fungerer i overensstemmelse med hensigterne.

Når man skal vurdere lovforslaget, synes jeg, at man skal holde sig for øje, hvad meningen er og var med varslingsreglerne. Disse regler har to hovedformål. Det ene er, at der så tidligt som muligt forud for påtænkte afskedigelser optages forhandlinger på den berørte virksomhed om, hvorledes afskedigelser kan undgås eller begrænses eller følgerne heraf afbødes. Det andet formål er at give arbejdsmarkedsnævnene og dermed arbejdsformidlingen mulighed for på et tidligt stadium at søge løsninger på de problemer, som afskedigelser rejser.

Selv om reglerne for så vidt har betydning for lønmodtagere, når man taler om tryghed i ansættelsen, tilsigter reglerne ikke at være en løsning på tryghedsproblemerne. De må løses på anden måde, dvs. traditionelt gennem indgåelse af kollektive aftaler på arbejdsmarkedet eller ved lovgivning uden for varslingsreglernes område, dvs. funktionærlov, tjenestemandsløve m.v.

Hvis man holder sig til varslingsreglernes formål og ser på, hvorledes reglerne hidtil har virket med hensyn til at opfylde formålene, mener jeg, at forslagsstillerne skyder langt over målet ved at sige, at reglerne ikke fungerer i overensstemmelse med hensigterne. Reglerne virker, og de har virket godt i en lang, lang række situationer.

Det er indlysende, at arbejdsformidlingen har sværere ved at tackle problemerne med at genplacere de afskedigede ved omfattende virksomhedsnedlæggelser eller indskrænkning